

Ks. Tadeusz Matras

ŚP. KS. STANISŁAW GRZYBEK (1915-1998)

Urodził się 14 kwietnia 1915 r. w Lipnicy Murowanej w powiecie bocheńskim. Był synem Józefa i Karoliny z d. Wojciechowska. Po zakończeniu pierwszej wojny światowej ojciec otrzymał pracę w browarze w Okocimiu. Rodzina przeniosła się wówczas do Brzeska. Ks. Stanisław szkołę podstawową i średnią (gimnazjum i liceum klasyczne) ukończył w Brzesku. W 1933 r. złożył egzamin dojrzałości. Zgłosił się wówczas do seminarium duchownego w Krakowie, ale otrzymał negatywną odpowiedź. Wstąpił do Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie i podjął studia filozoficzno-teologiczne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pięcioletnie studia ukończył podwójnym zwycięstwem: święceniami kapłańskimi i stopniem magistra teologii.

Święcenia kapłańskie przyjął 26 czerwca 1938 r. w częstochowskiej katedrze z rąk ówczesnego ordynariusza ks. biskupa Teodora Kubiny. Po święceniach został skierowany do pracy duszpasterskiej w diecezji. Siedem lat kapłańskiego posługiwania przypadło na bardzo trudne czasy, w przeważającej mierze lata niemieckiej okupacji. Posługę kapłańską rozpoczął jako wikariusz i prefekt szkoły podstawowej w nowo erygowanej parafii św. Józefa w Dąbrowie Górniczej. Start był niełatwy – jak w organizującej się parafii, ale spotkał się z dużą życzliwością ludzi. Organizująca się wspólnota parafialna, budowa kościoła, pomoc potrzebującym i bezrobotnym, nauka religii w szkole podstawowej wymagały wiele zapału i prawdziwego zaangażowania.

W 1939 roku był typowany na studia do Rzymu, ale wybuch wojny uniemożliwił wyjazd. Ponure lata okupacji ks. Stanisław przeżywał jako wikariusz w Koziegłowach i Krzepicach. Szczególnie praca w Krzepicach wymagała poświęcenia, niejednokrotnie z narażeniem własnego życia. Ostatnim etapem pracy duszpasterskiej w diecezji było pełnienie obowiązków administratora parafii św. Mikołaja w Wieruszowie, do której przybył zaraz po wyzwoleniu w lutym 1945 r. Wprawdzie pełnił tę funkcję zaledwie kilka miesięcy, ale pozostawił uporządkowany i wymalowany kościół oraz przywrócony do użytku liturgicznego. Ludzie pozbawieni przez lata okupacji duszpasterskiej opieki chętnie służyli pomocą swemu duszpaste-rzowi.

W lipcu 1945 r. ks. bp Kubina przeniósł ks. Grzybka do Krakowa powierzając mu funkcję prokuratora w Częstochowskim Seminarium Duchownym oraz zezwalając mu na podjęcie pracy naukowo-dydaktycznej na Wydziale Teologicznym UJ. Funkcję prokuratora pełnił w latach 1945-1951. W tym czasie przywrócił i uporządkował gmach seminaryjny do funkcjonowania po zniszczeniach okupacyjnych. Praca naukowo-dydaktyczna nie oderwała jednak całkowicie młodego pracownika naukowego od duszpasterstwa. Służył nadal diecezji częstochowskiej i krakowskiej. Prawie od początku pobytu w Krakowie związał się z kościołem SS. Felicjanek, w którym do 2.01.1998 spełniał duszpasterską posługę. Przez 26 lat służył parafii Matki Bożej Królowej Polski w Krakowie-Woli Justowskiej, sprawując Eucharystię i głosząc Słowo Boże.

W 1938 r. ks. Stanisław Grzybek rozpoczął start w pracy naukowej. Uniwersyteckie studia zakończył uzyskaniem stopnia magistra teologii, przedstawiając pracę „Balaam i jego przepowiednie na podstawie księgi Liczb 22”. Przedstawiona praca nie tylko była podstawą do uzyskania stopnia, ale również do zatrudnienia już na ostatnim roku studiów jako młodszego asystenta przy katedrze egzegezy Pisma świętego na Wydziale Teologicznym UJ, którą kierował ks. prof. Józef Archutowski. Wprawdzie pracę tę przerwała na krótki czas okupacja i praca duszpasterska w diecezji, ale w 1945 r. ponownie została podjęta i kontynuowana prawie do ostatnich dni życia.

W pracy naukowej przyszyły potem kolejne etapy promocji. Zatrudniony w 1945 r. na stanowisku asystenta przy katedrze teologii dogmatycznej na Wydziale Teologicznym UJ, prowadził zajęcia zlecone z archeologii biblijnej, języka hebrajskiego i greckiego. W tym czasie przygotowywał rozprawę doktorską i podjął studia z zakresu filozofii, które ukończył stopniem magistra.

W 1949 r. uzyskał stopień doktora teologii w zakresie biblistyki na podstawie przedłożonej rozprawy „Księga Estery – wstęp historyczny, przekład, komentarz” przygotowanej pod kierunkiem ks. prof. Aleksego Klawka na seminarium egzegezy Starego Testamentu. W 1953 r. na tymże Wydziale ks. Grzybek habilitował się przedkładając rozprawę „Rekonstrukcja pieśni Debory na podstawie Sdz 4-5” oraz składając kolokwium habilitacyjne. Nominację na docenta otrzymał w 1954 r. decyzją Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z dnia 2.10.1954 r. Spotkała się ona z likwidacją Wydziału Teologicznego w krakowskim uniwersytecie.

Utworzona Akademia Teologii Katolickiej zatrudniła wielu pracowników naukowych krakowskiego i warszawskiego Wydziału Teologicznego

go. W latach 1954-1957 ks. Grzybek podjął wykłady z teologii biblijnej w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i prowadził je, z przerwą w latach 1957-1965, aż do 1982 r., tj. do momentu przejścia na emeryturę. Oprócz zajęć dydaktycznych pełnił w Akademii trzykrotnie funkcję dziekana Wydziału Teologicznego oraz prodziekana tegoż Wydziału przez okres jednej kadencji. W tej uczelni otrzymał promocję profesora nadzwyczajnego (1971) i profesora zwyczajnego (1980) ze statusem prawa państwowego.

Obok zajęć w warszawskiej Akademii od 1954 r. ks. Grzybek prowadził wykłady z zakresu egzegezy Starego Testamentu i pomocniczych nauk biblijnych w krakowskim i częstochowskim Seminarium Duchownym, a ponadto w Studium Teologicznym OO. Cystersów, OO. Paulinów i OO. Dominikanów w Krakowie oraz 1954-1963 wykłady zlecone w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Od 1962 r. ks. Grzybek związał się z kościelnym Wydziałem Teologicznym w Krakowie (późniejszym Papieskim Wydziałem Teologicznym), przeniesionym do Metropolitalnego Seminarium Duchownego. Pracował tu jako docent, a później profesor nadzwyczajny (1962) i zwyczajny (1971), otrzymując kościelne promocje naukowe. Dwukrotnie kierował jako dziekan Papieskim Wydziałem Teologicznym, wkładając wiele wysiłku i pracy w jego organizację i rozwój działalności w środowisku krakowskim. Zgodnie z myślą ówczesnego Metropolity krakowskiego, obecnie Jana Pawła II, jako dziekan zabiegał o rozszerzenie działalności Wydziału przez zawieranie umów o współpracy naukowo-dydaktycznej z wyższymi seminariami duchowymi metropolii i zgromadzeń zakonnych. Dzięki tym umowom klerycy seminariów mogli kończyć studia ze stopniem magistra teologii.

Po powstaniu Papieskiej Akademii Teologicznej i zorganizowaniu jej struktur wydziałowych w latach 1982-1985 pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologicznego tejże Uczelni. W 1986 r. ukończywszy 70 lat życia przeszedł ostatecznie na emeryturę. Ale nie rozstawał się z pracą naukowo-dydaktyczną i studentami. Prowadził nadal seminarium naukowe ze Starego Testamentu.

Owocem profesorskiego trudu ks. S. Grzybka jest 31 promowanych przez niego doktorów teologii w zakresie bibliistyki. Pod jego kierunkiem przygotowano 30 rozpraw licencjackich oraz ponad 200 prac magisterskich. Jeszcze we wrześniu 1998, złożony ciężką chorobą, przygotowywał do obrony ostatnią pracę doktorską. Nie uchylał się nigdy od przygotowania licznych recenzji wymaganych podczas przewodów do tytułów i stopni naukowych.

Przez szereg lat sprawował pieczę nad licencjacką sekcją eklezjologiczno-mariologiczną Wydziału Teologicznego w Częstochowie. Usilnie zabiegał o jej powstanie chcąc ułatwić specjalistyczne studia z teologii dla kapłanów diecezji częstochowskiej. Dla kapłanów tej diecezji prowadził seminarium naukowe, by poprzez referaty, konferencje i sympozja naukowe zdobywali formację intelektualną.

Był założycielem Instytutu Teologicznego w Częstochowie a troska o niego stanowi odrębny rozdział działalności ks. prof. Grzybka. Kiedy rodził się jako studium dokumentacji soborowej, już zabiegał o jego wymiar akademicki. Instytut erygowany przez ks. bpa Stefana Barełę – ordynariusza częstochowskiego, związał umową z Papieskim Wydziałem Teologicznym w Krakowie a potem z Akademią Teologiczną. Na podstawie zatwierdzonej przez Stolicę Apostolską umowy 30.01.1981 r. studenci kończą Instytut ze stopniem magistra teologii. Jako rektor kierował nim przez 15 lat. Prowadził w nim również wykłady z zakresu egzegezy Starego Testamentu oraz seminarium naukowe. Owocem prowadzonego seminarium są uzyskane stopnie magistra teologii jeszcze nawet w 1998 r.

Na 50-lecie kapłaństwa Stolica Apostolska podniosła ks. Grzybka do godności pronotariusza apostolskiego. Papieska Akademia Teologiczna przyznała mu medal bene merenti.

Z publikacjami związał ks. Infulat pracę wydawniczą. Przez 25 lat był naczelnym redaktorem Ruchu Biblijnego i Liturgicznego. Włożony trud w wydawanie czasopisma ocenił i podkreślił Jan Paweł II w publikowanym numerze tego pisma (5/1980). W latach 1965-1990 niestrudzenie kierował Sekcją Wydawniczą Polskiego Towarzystwa Teologicznego w Krakowie, które dzięki jego zabiegom, zwłaszcza w trudnych czasach wydało ponad 100 pozycji książkowych.

W trosce o popularyzację Biblii podejmował pielgrzymowanie do ziemi ojczyściej Jezusa. Zorganizował do niej siedem pielgrzymek kapłanów.

Na odrębną ocenę zasługuje praca naukowa i pisarska ks. Infulata. W swoim życiu opublikował 326 pozycji. Złożyły się na nie przekłady wraz z komentarzami ksiąg biblijnych: Tobiasza, Estery, Judyty i Hioba. Dał w nich świadectwo doskonałego przygotowania filologicznego i teologicznego. Mogą one stać w rzędzie wśród zagranicznych komentarzy.

Drugi rodzaj stanowią publikacje o charakterze badawczym i popularyzatorskim w formie artykułów, refleksji teologicznych, recenzji, biografów i sprawozdań. Tematyką obejmują prawie wszystkie dziedziny wiedzy biblijnej, ale centrum w nich zajmują dzieje zbawienia ludzkości: ich

elementy konstytutywne, kryteria ich interpretacji oraz ukierunkowanie ku Chrystusowi Zbawcy. Wyakcentowane zostały w nich egzystencjalne wartości Starego Testamentu ciągle aktualne w realizacji bożego planu zbawczego. W popularyzatorskich publikacjach Autor podejmował starania, by przybliżyć współczesnemu człowiekowi trudne problemy biblijne w formie godzin biblijnych, refleksji, propozycji zastosowania i wykorzystania tekstów biblijnych w duszpasterskiej posłudze kapłanów i w życiu Kościoła.

Trzecią grupę publikacji ks. St. Grzybka stanowią zbiory homilii do codziennych, niedzielnych i świątecznych czytań ewangelijnych. Widać w nich podejmowany trud Autora w realizację apelu Soboru Watykańskiego II o szerokie zastawienie ludowi stołu Słowa Bożego, połączone z głęboką i rzetelną analizą tekstu biblijnego.

Ks. infułat Grzybek był wreszcie inicjatorem i redaktorem wielu prac zbiorowych.

Ostatnie lata życia naznaczone zostały ciężką chorobą, trwającą prawie sześć lat. Do końca jednak nie poddawał się. Ogromna wola życia i realizacji podejmowanych zadań podtrzymywała dopalającą się lampę życia.

Zmarł 23 października 1998 r. w 84 roku życia i 61 roku kapłaństwa. Odszedł po nagrodę wieczną do Pana w gmachu Sosnowieckiego Seminarium Duchownego w Krakowie przy ul. Bernardynskiej 3, pojednany z Bogiem i umocniony sakramentami świętymi.

Pogrzeb ks. infułata Stanisława Grzybka odbył się w Krakowie 27 października 1998 r.

O godz. 9.00 pożegnano ks. Infułata podczas Mszy św. w kaplicy Seminarium. Mszę św. koncelebrowało 23 kapłanów pod przewodnictwem ks. bpa Adama Śmigielskiego – biskupa diecezji sosnowieckiej. W wygłoszonej homilii Ks. Biskup pożegnał ks. Infułata i podziękował mu za wszelkie przekazane dobro a zwłaszcza za przykład życia kapłańskiego zostawiony klerykom w seminarium.

O godz. 12.00 została odprawiona liturgia pogrzebowa w kościele uniwersyteckim św. Anny. Przewodniczył jej ks. abp Stanisław Nowak – metropolita częstochowski. Brało w niej udział 11 biskupów oraz ponad 300 kapłanów. Byli wśród nich przedstawiciele kapituł częstochowskich, sosnowieckich, krakowskich i tarnowskiej, kurii diecezjalnych, uczelni ATK, KUL, i papieskich wydziałów teologicznych. Uczestniczyła Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, seminaria duchowne: częstochowskie, sosnowieckie i krakowskie oraz przedstawiciele seminariów zakonnych,

zgromadzenia zakonne, wierni z Krakowa, Lipnicy Murowanej i Brzeska. W homilii ks. Arcybiskup ukazał odchodzącego Kapłana – profesora i wychowawcę wielu pokoleń kapłańskich, który przez życie przeszedł zawsze dobrze czyniąc.

Podczas liturgii ks. bp K. Nycz odczytał telegram Jana Pawła II nadesłany na ręce rektora Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie ks. bpa T. Pieronka. Ojciec święty pisał w nim: „Odszedł bowiem człowiek, który był mi bliski... Umiał wielkodusznie dzielić się swą wiedzą biblijną z każdym człowiekiem, czy jako duszpasterz na parafii, czy jako profesor uniwersytetu”.

Ks. infułata Stanisława Grzybka, zgodnie z jego życzeniem, pochowano na cmentarzu Najświętszego Salwatora w Krakowie w grobowcu rodzinnym.

Nad trumną przemawiali: przedstawiciel Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i biblistów polskich, prorektor Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, przedstawiciele parafii w Lipnicy Murowanej i Krakowie-Woli Justowskiej oraz grona ludzi korzystających z dobroci Zmarłego Kapłana.

Odszedł człowiek dobry, który całe życie wypełnił służbą Bogu i ludziom.

Dobry Jezu a nasz Panie, daj mu wieczne spoczywanie!

Kraków

KS. TADEUSZ MATRAS

TELEGRAM OJCA ŚWIĘTEGO

Jego Ekscelencja

Ks. Biskup prof. dr hab. Tadeusz PIERONEK

Rektor

Papieskiej Akademii Teologicznej

w Krakowie

Z głębokim żalem przyjąłem wiadomość o śmierci Księdza Infułata Stanisława Grzybka. Odszedł bowiem człowiek, który był mi bliski. Na zawsze pozostaną w mojej pamięci spotkania z nim i nasza współpraca zwłaszcza z czasów, gdy byłem Metropolitą Krakowskim.

Dziękujemy mu dzisiaj za jego dobroć, prawość i autentyczne życie kapłańskie oraz za wielki wkład, jaki wniósł w polską myśl teologiczną.